

دانشگاه گوارزی و منابع طبیعی کرمان

نشریه کارآفرینی در کشاورزی

جلد پنجم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۷

۷۱-۸۸

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI: 10.22069/jead.2017.12033.1218

ضرورت تقویت اکوسیستم کارآفرینی روستایی

بیژن رضایی^۱، نادر نادری^۱ و معین سلیمانی^۲

^۱استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۰۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۲۶

چکیده

امروزه کارآفرینی برای رشد و توسعه اقتصادی روستاها اهمیت زیادی دارد. کارآفرینی روستایی و اکوسیستم‌هایی که از آن حمایت می‌کنند، به عنوان راهکاری عملی برای توسعه روستایی شناخته شده‌اند. اکوسیستم‌های روستایی اغلب با کمبود زیرساخت‌ها و منابع مالی و انسانی، ضعف در برنامه‌های حمایتی دولت و شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی نسبتاً ضعیف، دسترسی پرهزینه‌تر به بازارهای بزرگ و تنوع کم فعالیت اقتصادی شناخته می‌شوند. در نتیجه، کارآفرینی در اکوسیستم‌های روستایی کمتر بر اساس فرصت و بیشتر بر اساس ضرورت و اجبار است. تقویت اکوسیستم کارآفرینی روستایی می‌تواند راهبردی مناسب برای شناسایی به توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی باشد. بنابراین مطالعه حاضر با مرور گسترده ادبیات حوزه اکوسیستم کارآفرینی، با هدف تشریح اثرات، عناصر، ویژگی‌ها و ضرورت تقویت اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی انجام شده است. در این پژوهش، ابتدا به مفهوم کارآفرینی روستایی و اکوسیستم کارآفرینی روستایی پرداخته شده است و در ادامه تاثیرات اقتصادی، فناورانه و اجتماعی اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی و سپس اهمیت عناصر تشکیل‌دهنده اکوسیستم کارآفرینی روستایی مورد بحث قرار گرفته است و در پایان ویژگی‌های اکوسیستم‌های کارآفرینی تشریح شده است.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی روستایی، اکوسیستم کارآفرینی روستایی، تاثیرات اکوسیستم کارآفرینی، عناصر اکوسیستم کارآفرینی روستایی، تقویت اکوسیستم کارآفرینی روستایی.

مقدمه

(Dant, 1999). کارآفرینی در دهه‌های اخیر، به عنوان یک کاتالیزور برای توسعه و یک عامل کلیدی در دستیابی به رشد اقتصادی، اشتغالزایی و افزایش بهره‌وری مورد مطالعه قرار گرفته است (Van Praag and Versloot, 2007; Parker, 2009). کارآفرینی فرآیندی است که در آن یک فرد فرصت‌های نوآوری

کارآفرینی یک رشته قدیمی اما در حال رشد است که توجه دانشگاهیان، سیاست‌گذاران و متخصصان در زمینه‌های مختلف اقتصاد، مالی، مدیریت و جامعه‌شناسی را به خود جلب کرده است (Kaufmann and

*نویسنده مسئول: rezaee61@yahoo.com

اجتماعی و اقتصادی روستایی و منطقه‌ای تعریف شده است (López et al., 2019; Polbitsyn, 2019). کارآفرینی روستایی نقش مهمی در به کارگیری نوآوری، رشد و پیشرفت جوامع، ایجاد فرصت‌های شغلی و تعدیل ارتباط بین کشاورزی، میزان استفاده از زمین، جامعه و توسعه اقتصادی ایفا می‌کند (Atterton et al., 2011; Newbery and Bosworth, 2014; Phillipson et al., 2011). از دیدگاهی دیگر کارآفرینی روستایی به‌عنوان وسیله‌ای برای بهبود کیفیت زندگی افراد، خانواده‌ها و جوامع روستایی و حفظ یک اقتصاد و محیط زیست سالم است (López et al., 2019).

فرصت‌های منحصر به فردی از جمله دسترسی به منابع طبیعی و گردشگری، پایین بودن هزینه‌های زمین و کار، انرژی‌های جایگزین و غیره، برای کارآفرینان روستایی وجود دارد (Hustedde, 2018) اما به‌طور معمول، مناطق روستایی نسبت به مناطق شهری، امکان کارآفرینی محدودتری دارند (Nwankwo and Okeke, 2017). انواع مختلفی از موانع کارآفرینی روستایی وجود دارد، مانند شبکه‌ها و ارتباطات نسبتاً ضعیف (Pallares-Barbera et al., 2004; Vaessen and Keeble, 1994)، دسترسی محدود به حمایت‌های دولتی (McElwee and Annibal, 2010)، دسترسی محدود به سرمایه‌های مالی و انسانی (Wortman, 1990) و بازارهای نسبتاً کوچک که منجر به محدودیت‌های استفاده از صرفه اقتصادی ناشی از مقیاس می‌شود (Meccheri and Pelloni, 2006; Kalantaridis and Bika, 2011).

با توجه به این محدودیت‌ها، امروزه نیاز به ایجاد یک اکوسیستم کارآفرینی ویژه روستایی - نه بر مبنای اکوسیستم کارآفرینی شهری - به رسمیت شناخته شده است (Bosworth and Turner, 2018). توسعه اکوسیستم کارآفرینی روستایی یک راهبرد نوین و

را ایجاد یا کشف می‌کند (Shane and Venkataraman, 2000; Stam and Spigel, 2016a) که در نهایت به ارزش جدیدی در جامعه منجر خواهد شد (Stam and Spigel, 2016b). امروزه نظریه‌های کارآفرینی به مفاهیم جدیدی گسترش یافته‌اند که در آن کارآفرینی نه تنها برای پتانسیل اقتصادی آن، بلکه برای رفاه روانی و غیراقتصادی نیز مورد توجه قرار می‌گیرد (Naudé, 2013)، که افراد می‌توانند از طریق توانایی‌هایشان به کارآفرینی دست یابند (Gries and Naudé, 2011).

همه خصوصیات فردی که بر کارآفرینی تاثیر می‌گذارند، با توجه به رابطه آن‌ها با زمینه‌ای که در آن رخ می‌دهد، مطالعه می‌شوند. تحقیقات نشان می‌دهد که مکان‌های جغرافیایی، عوامل اجتماعی-اقتصادی، نهادی و فرهنگی نقش مهمی در فعالیت‌های کارآفرینی ایفا می‌کنند (Davidsson, 2003; Hopp and Stephan, 2012) و می‌توانند فرصت‌ها و موانعی برای رفتار کارآفرینی ایجاد کنند (Welter, 2011). بسیاری از محققان امروزه بر این باورند که کارآفرینی نتیجه تعامل بین ویژگی‌های فردی کارآفرین و محیط اطراف آن است (Stam, 2009; Tamasy, 2006) و نه فقط یک فعالیت اقتصادی، بلکه در بسیاری از فرهنگ‌ها و زمینه‌های اقتصادی یک فعالیت اجتماعی محسوب می‌شود (Spigel, 2013). در این میان، در حال حاضر مطالعات مربوط به کارآفرینی روستایی به عنوان یک نوع خاص از کارآفرینی، توجه بیشتری را به خود جلب کرده است (Polbitsyn, 2019).

امروزه کشورهای در حال توسعه به این واقعیت پی برده‌اند که هیچ پیشرفتی معنادار نخواهد بود، مگر زمانی که جوامع روستایی نیز پیشرفت و توسعه یابند (Nwankwo and Okeke, 2017). در نظریه‌های علمی جدید، کارآفرینی روستایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نیروهای محرک پیشرفت و توسعه سیستم‌های

مقرون به صرفه برای تحریک رونق اقتصادی روستایی است (Aggarwal, 2018). ظاهراً هنوز نقش محیط و فضای کارآفرینی در تحقیقات کارآفرینی کم است (Trettin and Welter, 2011; Zahra et al., 2014). البته مفهوم اکوسیستم کارآفرینی که در دهه گذشته توجه بسیاری از محققان را جلب کرده است (Acs et al., 2018) منجر به درک بسیار بهتر از چگونگی تأثیر زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و نهادی بر روند کارآفرینی شده است (Hindle, 2010; Welter, 2011; Zahra, 2007). با این وجود، به اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی توجه کم و ناچیزی شده است (Polbitsyn, 2019). مطالعه قوانین حاکم بر توسعه کارآفرینی مناطق روستایی به تعیین مدل ایجاد و توسعه آن کمک می‌کند (Kalantaridis et al., 2007). مطالعه حاضر برای کاهش خلأ پژوهشی کنونی در زمینه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی و با هدف تشریح اثرات، عناصر، ویژگی‌ها و ضرورت تقویت اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی انجام شده است.

2013). نهادهای متصدی توسعه، کارآفرینی روستایی را به عنوان یک پتانسیل اشتغال همگانی و رهبران سیاسی آن را به‌عنوان استراتژی کلیدی برای جلوگیری از ناآرامی‌های روستایی در نظر می‌گیرند، در حالی که کشاورزان آن را به عنوان یک ابزار برای بهبود درآمد از مزارع می‌بینند (Aggarwal, 2018). کارآفرینی روستایی با انگیزه بهبود بهره‌وری، افزایش ارزش افزوده و کیفیت محصولات تولید شده با معرفی فن‌آوری‌های جدید و حمایت از تضمین کیفیت و روش‌های سازگار با محیط زیست انجام می‌شود (Singh and Pandey, 1998). کارآفرینی روستایی فقط به کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن محدود نمی‌شود، بلکه توسعه صنعتی را نیز دربرمی‌گیرد (Kulawczuk, 1998). کارآفرینی روستایی تمایل به تأمین نیازهای روستایی برای اشتغال، افزایش درآمد، توسعه روستایی، ساختن روستاها و جلوگیری از مهاجرت از روستا به شهر را دارد (Aggarwal, 2013).

با توجه به ماهیت پویا و متغیر جوامع روستایی، ارائه تعریف واحد و یکسان از کارآفرینی روستایی بسیار دشوار است، اما با در نظر گرفتن معانی مختلف، می‌توان به سادگی کارآفرینی روستایی را به عنوان همه اشکال کارآفرینی در مناطق روستایی تعریف کرد (Kalantaridis and Bika, 2006; Levitas, 2000). پاتو و تیشیرا^۱ (۲۰۱۶) فضاها را نواحی و مناطقی تعریف می‌کنند، شامل حومه‌های طبیعی روستا، زمین‌های کشاورزی، روستاها، شهرهای کوچک، بخش‌ها و مناطق صنعتی روستایی که دربرگیرنده فعالیت‌های گسترده‌ای مانند کشاورزی، تجارت، خدمات و صنایع کوچک و متوسط می‌شوند.

کارآفرینی روستایی: کارآفرینی در دهه ۱۹۳۰ در اقتصاد ظاهر شد اما از دهه ۱۹۶۰ به عنوان عامل مهم تغییرات اجتماعی و اقتصادی شناخته شد. برای بیش از یک دهه مطالعات کارآفرینی محدود به کسب و کارهای بزرگ و صنعتی بود ولی پس از مدتی کسب و کارهای کوچک مقیاس نیز مورد توجه قرار گرفت (Aggarwal, 2013). اخیراً کارآفرینی به کسب و کارهای خانگی و کشاورزی، دو نیروی اصلی تحول روستایی رسیده است (Gopalappa, 2004). کارآفرینی روستایی به معنای استفاده از فرآیند و روش‌های کارآفرینی برای بهره‌برداری از پتانسیل‌های مناطق روستایی، با هدف رشد و توسعه است (Nwankwo and Okeke, 2017). به بیانی دیگر، کارآفرینی روستایی، فرآیند شناسایی و بکارگیری فرصت‌های کسب و کار روستایی است (Aggarwal,)

۱. Pato and Teixeira

عبارتی، فعالیت کارآفرینان در چارچوب نهادی اکوسیستم رخ می‌دهد، بنابراین تفاوت در کارایی فعالیت‌های کارآفرینان در مکان‌های مختلف نه تنها با تفاوت در مهارت‌ها و توانایی‌های کارآفرینان، بلکه با سازماندهی اکوسیستم کارآفرینی در مناطق مختلف روستایی نیز قابل تبیین است (Polbitsyn, 2019). در دهه اخیر اصطلاح "اکوسیستم" در میان محققان و سیاست‌گذاران کارآفرینی رواج یافته است و انواع مدیران و کارآفرینان، مجموعه‌ای از ویژگی‌های مفهومی و تعاریف اکوسیستم‌های کارآفرینی را توسعه داده‌اند (Neumeyer et al., 2019). در جدول ۱ تعدادی از تعاریف اکوسیستم کارآفرینی آمده است.

اکوسیستم کارآفرینی روستایی: پارادایم سنتی توسعه کارآفرینی فرض می‌کند که "برنامه‌های توسعه کارآفرینی" با تمرکز بر کارآفرینان و عمدتاً به منظور شناسایی و توسعه کارآفرینان بالقوه انجام می‌شود (Aggarwal, 2013). اما بعد از مدتی با تغییر در پارادایم سنتی، توسعه کارآفرینی روستایی علاوه بر تمرکز بر کارآفرینان روستایی، به ایجاد اکوسیستمی برای توسعه کارآفرینی روستایی که از کارآفرینان روستایی حمایت می‌کند تمرکز کرده است (Aggarwal, 2013; Aggarwal, 2018). ظهور و توسعه کارآفرینی روستایی، نه به صورت خود به خود، بلکه یک پدیده وابسته به متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و روانشناختی است که اغلب به عنوان شرایط حمایت‌کننده برای توسعه کسب و کارهای روستایی مطرح می‌شوند (Dc, 2008). به

جدول ۱- تعدادی از تعاریف اکوسیستم کارآفرینی

پژوهشگر(ان)	تعریف
Isenberg (2010: 43)	اکوسیستم کارآفرینی شامل مجموعه‌ای از عناصر فردی مانند رهبری، فرهنگ، بازار سرمایه و مشتریان است که از طریق روش‌های پیچیده با هم ترکیب شده‌اند. هر یک از این عناصر موجب کارآفرینی می‌شود، اما به تنهایی برای حفظ آن ناکافی است.
Vogel (2013: 446)	جامعه‌ای تعاملی که در یک منطقه جغرافیایی از بازیگران متنوع و وابسته (مثلاً کارآفرینان، مؤسسات و سازمان‌ها) و عوامل (مثلاً بازارها، چارچوب قانونی، تنظیم‌کننده حمایت، فرهنگ کارآفرینی) تشکیل شده‌اند و در طول زمان تکامل یافته‌اند و بازیگران و عوامل آن به صورت همسو همکاری می‌کنند تا به ایجاد خلاقیت جدید دست یابند.
Mason & Brown (2014: 81)	مجموعه‌ای از بازیگران کارآفرینی مرتبط (بالقوه و بالفعل)، سازمان‌های کارآفرینی (به عنوان مثال شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران، فرشتگان کسب و کار، بانک‌ها)، مؤسسات (دانشگاه‌ها، سازمان‌های بخش دولتی، مؤسسات مالی) و فرایندهای کارآفرینی (به عنوان مثال، نرخ تولد کسب و کار، تعداد شرکت‌های رشد بالا، سطوح «کارآفرینی پرفروشی»، تعداد کارآفرینان سریالی، ذهنیت فروش درون شرکت‌ها و سطوح جاه طلبی کارآفرینی) که به طور رسمی و غیر رسمی در یک محیط کارآفرینی محلی به هم پیوسته‌اند.
Khattab & Al-Magli (2017: 81)	اکوسیستم کارآفرینی شامل تمام فعالیت‌ها، فرآیندها، بازیگران کلیدی و همه چیزهایی است که ممکن است بر توسعه کارآفرینی تأثیر بگذارد.
Spigel (2017: 50)	ترکیبی از عناصر اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در یک منطقه که از توسعه و رشد ابتکارات نوآورانه پشتیبانی می‌کند و کارآفرینان نوظهور و دیگر بازیگران را تشویق می‌کند تا خطرات شروع، تأمین مالی و غیره را برای شرکت‌های با خطر بالا مورد استفاده قرار دهند.

تأثیرات اقتصادی، فناورانه و اجتماعی اکوسیستم کارآفرینی روستایی

یک اکوسیستم با همه گونه‌هایی که در داخل آن با یکدیگر زندگی می‌کنند، توسط مرزهایی تعریف می‌شود. مرزهای اکوسیستم‌ها می‌توانند فیزیکی باشند یا نه، اما با موانع ورود و خروج ارتباط دارند. گونه‌ها یا عوامل داخل اکوسیستم، منابع لازم را از اکوسیستم جذب می‌کنند و منابع حیاتی، برای کسانی که در داخل و خارج از مرزهای اکوسیستم قرار دارند، تولید می‌کنند (Audretsch et al., 2019).

تأثیرات اقتصادی: تأثیرات اقتصادی بر افزایش مورد انتظار ارزش مالی سرمایه‌های محلی و نحوه تولید و احیای اکوسیستم‌های کارآفرینی اشاره دارد (Audretsch et al., 2019). با توجه به تراکم منطقه‌ای عوامل و منابع محلی و بهره‌برداری کارآفرینانه از آن‌ها و همچنین اثرات ناشی از این عوامل و منابع محلی، اکوسیستم‌های کارآفرینی می‌توانند به ایجاد تنوع، پایداری و قابل زیست‌تر شدن منطقه کمک کنند و در نهایت، با ایجاد ارزش و مزایای رقابتی برای شرکت‌ها و بخش‌های مختلف در مناطق، نتایج نوآوری منطقه‌ای را شکل دهند (Cunningham et al., 2018). تأثیر موفقیت‌های اقتصادی هر منطقه، موجب توسعه شهرت اکوسیستم‌های کارآفرینی آن منطقه می‌شود که این به نوبه خود، به جذب سرمایه‌های مالی و انسانی و سایر منابع مورد نیاز در اکوسیستم کمک می‌کند. همچنین اکوسیستم‌ها اغلب موجب ایجاد و راه اندازی بازارها می‌شوند (Audretsch et al., 2019). ترفیع اکوسیستم کارآفرینی رقابت را افزایش می‌دهد که باعث افزایش کارایی بازار و بهبود رفاه مردم منطقه می‌شود (Sternberg 2012; Corrente et al., 2019). همچنین اکوسیستم‌های کارآفرینی موفق می‌توانند مکان‌های پرورش اکوسیستم‌های کسب و کار باشند (Acs et al., 2017). توسعه اکوسیستم کارآفرینی در

با توجه به اینکه هیچ توافقی در مورد تعریف اکوسیستم‌های کارآفرینی وجود ندارد که مجموعه‌ای از اهداف، مقیاس تحلیل، ویژگی‌ها، بازیگران یا فرآیندها یکپارچه‌ای را ارائه دهد (Malecki, 2018) و تعاریف متعدد ممکن است در مورد ترکیب دقیق عناصری که اکوسیستم کارآفرینی را تشکیل می‌دهند، موجب سردرگمی شود (Spigel, 2017; Spigel and Harrison, 2018). در این پژوهش، تعریف آدریش و بلیتسکی^۲ (2017: 1031)، برای تعریف اکوسیستم کارآفرینی روستایی مبنا قرار گرفته است:

"ما سیستم‌های کارآفرینی (اکثراً اکوسیستم‌ها) را به عنوان نهادها، سازمان‌ها و سایر عوامل سیستمیک که بر شناسایی و تجاری‌سازی فرصت‌های کارآفرینی تأثیرگذار و تأثیرپذیرند، تعریف می‌کنیم. سیستم‌های کارآفرینی از لحاظ جغرافیایی محدود هستند، مانند آستین، تگزاس، کمبریج و آکسفورد در انگلستان، منطقه بوستون در ماساچوست و آلتو در فنلاند به عنوان نمونه‌ای از شهرهای با اکوسیستم‌های کارآفرینی پررونق هستند. در واقع، مقررات، نهادها، هنجارها، زیرساخت‌ها، امکانات شهری، دسترسی به امور مالی و تقاضا که ایده‌ها و دانش جدیدی در آن قرار دارد، به طور عمده بین مناطق مختلف و شهرها متفاوت است..."

تعریف آدریش و بلیتسکی (2017: 1031) مفهوم‌سازی مفیدی است که با در نظر گرفتن اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی شامل تمام اشکال و مراحل کسب و کارها، از راه‌اندازی تا بازسازی استراتژیک آن‌ها، که بر اساس مکان استوار است و مهمتر از همه، روند کارآفرینی از شناسایی تا بهره‌برداری از فرصت‌ها را در نظر می‌گیرد (Shane and Venkataraman, 2000; Miles and Morrison, 2018).

۲. Audretsch and Belitski

روستاها و کارآفرینی روستایی، زمینه‌ساز ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و تولید ثروت، بهبود کیفیت زندگی روستاییان و یاری‌دهنده افراد محلی برای مشارکت در اقتصاد در روستا است (Reagan, 2002). توسعه اکوسیستم کارآفرینی روستایی می‌تواند فرصت‌های توسعه سیستم اقتصادی-اجتماعی را تعیین می‌کند (Lawrence et al., 2013).

تأثیرات فناورانه: به مکانیسم‌های نوآوری منطقه‌ای، یعنی کارآیی پیگیری و تحقق نوآوری مربوط است. تبدیل کارآمد ایده‌ها و اختراعات به محصولات و خدمات نوآورانه بسیار مهم است و فرآیندهای انتقال تکنولوژی و نوآوری آن را تعیین می‌کند (Kuratko et al., 2016). اکوسیستم کارآفرینی مؤثر انتقال تکنولوژی بین بازیگران و نهادها را امکان‌پذیر می‌سازد (Nicotra et al., 2018). فرآیندهای مربوطه به نوبه خود بر موقعیت رقابتی یک منطقه تأثیر می‌گذارد و ممکن است رفتارهای کارآفرینی را تشویق یا مهار کند (Kuratko et al., 2016). فناوری اطلاعات و ارتباطات کارآفرینان جدیدی را وارد رقابت می‌کند، چرا که فناوری‌های جدید بازارهای جدیدی را ایجاد می‌کند، موقعیت‌های موجود در بازار را حذف می‌کند و موانع ورود به بازارهای فناورانه را از بین می‌برد (Schumpeter, 1942; Spencer et al., 2008). تأثیرات فناورانه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی نیز نمایان است. برخی از چالش‌های موجود در شبکه‌های محلی در اکوسیستم‌های روستایی-به‌طور معمول کوچکتر بودن شبکه‌های ارتباطی در اکوسیستم‌های روستایی نسبت به اکوسیستم‌های بزرگ شهری-می‌توانند از طریق تکنولوژی بهبود یابند و کارآفرینان روستایی می‌توانند محدودیت‌های شبکه‌های محلی خود را با ایجاد ارتباط با افراد و شرکت‌هایی که لزوماً به لحاظ جغرافیایی نزدیک نیستند، بهبود دهند (Roundy, 2017).

تأثیرات اجتماعی: تأثیرات اجتماعی به مرزهای اجتماعی بین بازیگران اکوسیستم کارآفرینی اشاره دارد. مزایای اجتماعی می‌تواند به تحویل محصولات و خدمات جدیدی که برای جامعه سودمند است، بیافزاید. مزایا و اثرات نیز ممکن است مربوط به خلق ارزش جمعی و تأثیرات عمومی مناسب باشد (Cunningham et al., 2018). تعاملات اجتماعی به ایجاد اعتماد و ایجاد معیارهای مبادله‌ای می‌پردازند که هزینه‌های معامله را با فعالیت تجاری کاهش می‌دهد بهره‌وری دیگر اشکال سرمایه‌ها را افزایش می‌دهد (Flora et al., 1997) و همچنین موجب افزایش همکاری و تعامل با دیگر بازیگران اکوسیستم می‌شود (Putnam, 1993). البته اهمیت تعاملات اجتماعی به عنوان یک منبع برای ایجاد و کاتالیزوری برای شکل‌گیری اکوسیستم عمل می‌کند (Thompson et al., 2018).

اکوسیستم کارآفرینی روستایی، مانند هر اکوسیستم دیگری، باید دو کار را انجام دهد: ایجاد ارزش برای اعضای اکوسیستم و توزیع ارزش در میان اعضای اکوسیستم (Vargo and Lusch 2010; Clarysse et al., 2014). در حالی که تأثیرات ابعاد اقتصادی و فناورانه به ایجاد ارزش در اکوسیستم‌های کارآفرینی ارتباط دارند، بعد اجتماعی، به چگونگی توزیع ارزش در میان اعضای اکوسیستم مرتبط است (Audretsch et al., 2019).

مهم‌ترین عناصر تشکیل‌دهنده اکوسیستم کارآفرینی روستایی

کلید کارآفرینی پایدار، ترکیب خاص عناصر تشکیل‌دهنده اکوسیستم کارآفرینی است (Isenberg, 2011, 2010). آیزنبرگ^۳ (۲۰۱۱) شش عنصر اکوسیستم کارآفرینی را سیاست، سرمایه مالی،

۳. Isenberg

فرهنگ، حمایت، منابع انسانی و بازار می‌داند و اسپیگل^۴ (۲۰۱۷) سه دسته از عناصر فرهنگی، اجتماعی و مادی را به عنوان عناصر اکوسیستم کارآفرینی معرفی می‌کند. استم^۵ (۲۰۱۵) یک مدل یکپارچه که عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی (شرایط چارچوب و شرایط سیستمیک) را به خروجی‌ها و نتایج کارآفرینی متصل می‌کند، ارائه کرد. در مدل استم (۲۰۱۵) شرایط چارچوب شامل نهادهای رسمی و غیررسمی، فرهنگ، زیرساخت‌های فیزیکی و تقاضا و شرایط سیستمیک شامل شبکه‌های اجتماعی کارآفرینان، رهبری، سرمایه مالی، استعداد، دانش و خدمات پشتیبانی می‌شود.

ترکیب عناصر تشکیل‌دهنده اکوسیستم کارآفرینی در مناطق مختلف متفاوت است (Isenberg, 2011). اخیراً مایلز و موریسون (۲۰۱۸) با بیان تفاوت بین عناصر تشکیل‌دهنده اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی با اکوسیستم‌های کارآفرینی در مناطق شهری، عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی را به شرح جدول ۲ بیان کرده‌اند که در ادامه توضیح و تأثیر هر یک از این عناصر بر اکوسیستم کارآفرینی روستایی آمده است.

۴. Spiegel

۵. Stam

جدول ۲- عوامل اکوسیستم کارآفرینی روستایی (Miles and Morrison, 2018)

شرایط چارچوب	شرایط سیستمیک
سرمایه‌های طبیعی	افراد فعال
مؤسسات و حکومت	زیرساخت‌های اجتماعی کارآفرینی
فرهنگ	سرمایه مالی
تقاضا	سرمایه انسانی
زیرساخت‌ها	دانش
	خدمات پشتیبانی

برای فعالیت‌های کارآفرینی ضعیف هستند؛ نه فقط به خاطر معایب فیزیکی آن‌ها، بلکه به دلیل ضعف ساختارهای حکومتی و ویژگی‌های اجتماعی - فرهنگی سازمان‌دهی آن‌ها، که مانع فعالیت کارآفرینی مؤثر می‌شود. حکومت ضعیف، همراه با موانع اجتماعی فرهنگی و فقدان الگوهای کارآفرینی در منطقه، از مهمترین موانعی هستند که از توسعه کارآفرینی روستایی جلوگیری می‌کند (Pato and Teixeira, 2016). مؤسسات و نهادهای دولتی با تسهیل مشارکت استراتژیک با صنعت در داخل و خارج از منطقه، مؤسسات تحقیقاتی و دانشگاه‌ها که از طریق تحقیق و توسعه، انتقال فناوری و تجاری‌سازی، و همچنین فراهم کردن دسترسی به منابع و ظرفیت‌های مالی، برای توسعه اکوسیستم‌های روستایی، ضروری هستند (Miles and Morrison, 2018). حکمرانی مؤثر روستایی، جوامع روستایی را قادر می‌سازد که به طور مؤثرتری برای منابع زیربنایی و دسترسی به برنامه‌ها و ابتکارات دولتی لابی کند (Pato and Teixeira, 2016).

فرهنگ: مفهوم سرمایه فرهنگی در یک منطقه به عنوان مجموعه‌ای از عوامل مؤثر بر فعالیت کارآفرینی مهم است (Fortunato and Alter, 2015). هنگامی که یک جامعه روستایی، کارآفرینی را جزئی از فرهنگشان بدانند، احتمال بیشتری وجود دارد که اعضای جامعه فعالیت‌های کارآفرینی را دنبال کنند (Lafuente et al.,

شرایط چارچوب^۱: شرایط چارچوب مجموعه عواملی هستند که موجب فعال یا محدود کردن تعاملات انسانی می‌شوند که اغلب به عنوان عوامل اصلی ایجاد ارزش در اکوسیستم‌های کارآفرینی شناخته می‌شوند (Stam and Spigel, 2016b). شرایط چارچوب اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی شامل سرمایه‌های طبیعی، مؤسسات و حکومت، فرهنگ، تقاضا و زیرساخت‌ها است (Miles and Morrison, 2018).

سرمایه‌های طبیعی: سرمایه‌های طبیعی منبعی مهم و مزیتی نسبی برای بسیاری از جوامع روستایی است. سرمایه‌های طبیعی اغلب علت اصلی توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی هستند. سرمایه‌های طبیعی در مناطق مختلف متفاوت هستند. به رسمیت شناختن انواع سرمایه‌های طبیعی در یک منطقه، صنایعی که به خاطر آن توسعه یافته‌اند و این که چگونه می‌توان آن‌ها را توسعه داد، معمولاً نقطه شروعی برای توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی است (Miles and Morrison, 2018).

مؤسسات و حکومت: دولت و سایر نهادهای رسمی نقش محوری در توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی ایفا می‌کنند (Méndez-Picazo et al., 2012). شواهدی وجود دارد که بسیاری از مناطق

1. Framework Conditions

از افراد فعال، زیرساخت‌های اجتماعی کارآفرینی، سرمایه‌های مالی، سرمایه انسانی، دانش و خدمات پشتیبانی تشکیل شده است (Miles and Morrison, 2018). حضور این عناصر و تعامل بین آنها برای موفقیت اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی بسیار مهم است (Miles and Morrison, 2018; Stam and Spigel, 2016b).

افراد فعال: برای اکوسیستم‌های روستایی، هم تعداد کارآفرینان و هم توانایی کارآفرینان اهمیت دارد (Miles and Morrison, 2018). کارآفرینی، ارتباط بین افراد فعال و فرصت‌های جذاب است (Shane and Venkataraman, 2000) و بدون یک فرد فعال، هیچ اقدام کارآفرینانه‌ای رخ نمی‌دهد (Campos et al., 2017). چالش‌های موجود در مناطق روستایی، باعث تحریک برخی از افراد غیربومی، برای مشارکت در ابتکارات کارآفرینی و حمایت از کارآفرینان موجود می‌شود. برنامه‌های آموزشی در زمینه کارآفرینی و مهارت‌های تجاری، اردوگاه‌های راه اندازی کسب و کار، مشاوره محلی، ایجاد شبکه برای کارآفرینان نوظهور، شتاب‌دهنده‌ها و مراکز رشد کسب و کار می‌توانند به افزایش کارایی و تعداد کارآفرینان در یک جامعه کمک کنند (Haines, 2016; Campos et al., 2017).

زیرساخت‌های اجتماعی کارآفرینی: یک موضوع مهم در ادبیات کارآفرینی این است که رفتار اقتصادی در ساختار اجتماعی صورت می‌گیرد (Flora and Flora, 1993; Flora et al., 1997; Pato and Teixeira, 2016). ساختارهای اجتماعی دارای مزایای بالقوه زیادی از جمله دسترسی به منابع دانشی، سرمایه مالی و پشتیبانی، کارمندان و مشتریان هستند. با این حال، همه سرمایه‌های اجتماعی از کارآفرینی حمایت نمی‌کنند و حتی در بعضی موارد ممکن است مانع توسعه اقتصادی شود (Flora and Flora, 1993).

(2007; Vaillant and Lafuente, 2007). با این حال در بسیاری از جوامع روستایی، به خوبی کارآفرینی را درک نمی‌کنند و در نتیجه، نرخ فعالیت‌های کارآفرینی پایین است. در این جوامع می‌توان با حمایت‌های عمومی از طریق دولت محلی و رویدادهای حمایتی از کسب و کار و تشویق کارآفرینی در طیف وسیعی از زمینه‌های مرتبط با اکوسیستم روستایی، نرخ فعالیت‌های کارآفرینی را افزایش داد (Miles and Morrison, 2018).

تقاضا: دسترسی به بازارها، کاربران هدایت‌کننده، مشتریان عمده و شرکای زنجیره ارزش، اغلب به عنوان محدودیت برای کارآفرینی روستایی مولد در نظر گرفته می‌شوند. با توجه به تقاضای محدود در مناطق روستایی، کسب و کارها تنها می‌تواند در خارج از منطقه خود موفق شوند. فاصله جغرافیایی از بازارها، گاهی اوقات منجر به ایجاد سیستم‌های ابتکاری در خلق بازارهای جدید می‌شود (Miles and Morrison, 2018). ابتکار در ایجاد بازار از طریق استفاده از بازاریابی و بازاریابی کارآفرینانه، یکی از راه‌های جوامع روستایی برای بهبود دسترسی به بازار است (Sarasvathy and Venkataraman, 2011; Miles et al., 2016).

زیرساخت‌ها: رابطه بین کارآفرینی و زیرساخت، یک موضوع علمی و سیاسی قابل توجه است (Van de Ven, 1993; Audretsch et al., 2015). زیرساخت‌های اکوسیستم کارآفرینی مجموعه کاملی از تجهیزات عمومی هستند که ابتکارات تجاری و کسب و کارها را در محیط اکوسیستم کارآفرینی حمایت و تسهیل می‌کند (Miles and Morrison, 2018).

شرایط سیستمیک^۷: شرایط سیستمیک قلب اکوسیستم هستند (Stam and Spigel, 2016b). شرایط سیستمیک اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی

1. Systemic Conditions

و کارهای کوچک می‌شود (Adhikari et al., 2018). محدودیت‌های مالی در اکوسیستم‌های روستایی می‌تواند رشد و توسعه تجاری را به طور قابل توجهی محدود کند (Miles and Morrison, 2018).

سرمایه انسانی: سرمایه انسانی ظرفیت‌ها، ویژگی‌ها، دانش و مهارت‌های خاصی است که افراد برای ایجاد ارزش اقتصادی نیاز دارند (Corona et al., 2006; Clarysse et al., 2014). این نوع سرمایه با موفقیت کارآفرینی ارتباط مستقیم دارد (Unger et al., 2011). به طور خاص، سرمایه انسانی با کشف، ایجاد و بهره‌برداری از فرصت‌ها، به دست آوردن منابع مالی و راه‌اندازی سرمایه‌گذاری‌ها، جمع‌آوری دانش جدید و جذب سرمایه‌داران برای سرمایه‌گذاری، دارای رابطه مثبتی است. ویژگی‌های سرمایه انسانی مرتبط با فعالیت‌های کارآفرینی در ادبیات عبارتند از تجربه، آموزش، تمرین و سابقه کارآفرینی و ویژگی‌های روان‌شناختی مانند جهت‌گیری دستیابی و مرکز کنترل درونی (Marvel et al., 2016). فقدان سرمایه انسانی می‌تواند رشد اقتصادی را در اکوسیستم‌های روستایی که جمعیت آن‌ها کم است، محدود کند. برای اکوسیستم‌های روستایی، گزینه‌های متعددی برای رفع کمبود مهارت وجود دارد، از جمله بهبود دسترسی به اطلاعات در مورد مشاغل (به عنوان مثال، از طریق سایت‌های مشاغل آنلاین روستایی)، تشویق مهاجران ماهر به مهاجرت یا همکاری با دانشگاه‌ها و دیگر ارائه‌دهندگان آموزش‌های حرفه‌ای برای شناسایی مستقیم و توانایی ساخت. دانشگاه‌ها به خاطر توانایی کمک به اکوسیستم‌های روستایی با ایجاد استعداد کارآفرینی، مدیریتی و فنی شناخته شده‌اند (Etzkowitz et al., 2000; Mazzarol, 2014; Stam, 2015).

دانش: نزدیکی جغرافیایی به دانشگاه‌ها، برای اکوسیستم‌های روستایی یک مزیت است (Miles and

فلورا و فلورا (۱۹۹۳) مفهوم زیرساخت اجتماعی کارآفرینی را برای نشان دادن اینکه چه زمانی و چه عناصر سرمایه اجتماعی از کارآفرینی در جوامع روستایی حمایت می‌کنند، پیشنهاد کردند. مفهوم زیرساخت اجتماعی کارآفرینی فلورا و فلورا (۱۹۹۳) دارای سه جزء است: (۱) تنوع نمادین^۸، (۲) بسیج منابع^۹، و (۳) پیوندهای با کیفیت^{۱۰}. تنوع نمادین، یک جهت‌گیری اجتماعی همه‌جانبه است که تضمین می‌کند اعضا بتوانند آزادانه نظراتشان را بیان کنند، حتی اگر بر خلاف دیدگاه پذیرفته شده باشند. همچنین به این معنی است که جامعه متعهد به فرایندی است که توسط منافع خاص کنترل نمی‌شود. بسیج منابع نشان‌دهنده تمایل به توزیع طیف وسیعی از منابع مختلف به صورت عادلانه و سرمایه‌گذاری بر جامعه و افراد است. پیوندهای با کیفیت ارتباطاتی فراگیر و متنوع هستند که صدای چندگانه به صورت ارتباطات افقی درون یک شبکه و ارتباطات عمودی با شبکه‌های خارجی شنیده می‌شود. فلورا و همکاران (۱۹۹۷) دریافتند که برخی از شاخص‌های سه جزء زیرساخت‌های اجتماعی کارآفرینانه با بهبود وضعیت کارآفرینی روستایی همراه بوده است و این نشان می‌دهد که حمایت از زیرساخت‌های اجتماعی کارآفرینی برای توسعه اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی مورد نیاز است.

سرمایه‌های مالی: سرمایه‌های مالی شامل دسترسی کارآمد به منابع مالی و وام‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت و سهام رسمی و غیررسمی است. در بسیاری از مناطق روستایی دسترسی حداقلی افراد محلی به وام‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت و تمام اشکال سهام، موجب محدود کردن کارآفرینی و کسب

۸. Symbolic Diversity

۹. Resource Mobilization

۱۰. Quality of Linkages

خطی با روابط علی ساده، برای توصیف پویایی اکوسیستم‌های کارآفرینی مناطق مختلف مناسب نیستند (Stam 2015, Malecki 2018).

آیزنبرگ (۲۰۱۱) نشان می‌دهد که عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی با روش‌های پیچیده و خاص با هم تعامل دارند که منجر به ایجاد خصوصیات منحصر به فرد در اکوسیستم‌های کارآفرینی مناطق مختلف می‌شوند. اسپیگل (۲۰۱۷) بر عنصری متمرکز است که به طور همزمان توسعه می‌یابد و یکدیگر را تقویت می‌کنند. این روابط ممکن است تراکم‌های متفاوتی در اکوسیستم‌های کارآفرینی داشته باشد. در یک اکوسیستم کارآفرینی ضعیف، یک ویژگی ممکن است غالب‌تر باشد و باعث ایجاد ویژگی‌های دیگر شود، مانند یک بازار محلی قوی که می‌تواند فرصت‌های زیادی ایجاد کند، در حالی که در اکوسیستم‌های کارآفرینی قوی، عناصر یکدیگر را به صورت نظام‌مند و متعادل پشتیبانی می‌کنند. هر چند که عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی می‌توانند از یکدیگر حمایت کنند، اما هرگز نمی‌توانند به طور کامل جایگزین یکدیگر شوند (Acs et al., 2014). پیچیدگی علمی در یک سیستم به سه دلیل اصلی، یعنی علل چندگانه^{۱۱}، هم‌پایانی^{۱۲} و عدم تقارن^{۱۳} عدم تقارن^{۱۳} رخ می‌دهد (Schneider and Eggert, 2014; Misangyi et al 2017). علل مرتبط و چندگانه به ماهیت تعاملی عناصر در یک سیستم اشاره می‌کند، به طوری که نتیجه مشاهده شده توسط هیچ عامل ورودی به تنها ایجاد نمی‌شود، بلکه به دلیل هم‌پوشانی عوامل متعدد ورودی است (Braumoeller, 2003; Vedula and Fitza, 2019).

جمع‌بندی

1. Multiple conjunctural causation
2. Equifinality
3. Asymmetry

(Morrison, 2018). دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی پایه‌های زیرساخت دانش در اکوسیستم‌ها هستند (Audretsch et al., 2015) و به توسعه منطقه‌ای، به ویژه برای مناطق فقیرنشین روستایی کمک می‌کنند (Etzkowitz et al., 2000). در حالی که ادبیات موجود نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها برای اکوسیستم‌ها حیاتی هستند، متأسفانه، اکثر مناطق روستایی به دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی دسترسی آسان ندارند (Miles and Morrison, 2018).

خدمات پشتیبانی: در سطح بین‌المللی، علاقه بیشتری به مراکز رشد کسب و کار و شتاب‌دهنده‌ها وجود دارد (Miles et al., 2016). مراکز رشد فضای کسب و کار و اغلب خدمات مشاوره و پشتیبانی را برای کارآفرینان فراهم می‌کند و شتاب‌دهنده‌ها نیز بر شروع کسب و کار تمرکز دارند (Hathaway, 2016). در مناطق روستایی که دسترسی به منابع فنی محدود است و تعداد کمی کسب و کار وجود دارد، به احتمال زیاد مکان‌های مناسب کمی برای برنامه‌های شتاب‌دهنده‌ها وجود دارد (Miles and Morrison, 2018).

ویژگی‌های اکوسیستم‌های کارآفرینی: ادبیات اکوسیستم‌های کارآفرینی به عناصر و ویژگی‌ها و تعاملات آن عناصر اشاره دارد (Spilling, 1996). اکوسیستم‌های کارآفرینی یک دیدگاه ذاتاً جغرافیایی هستند. بدین معنا که بر فرهنگ‌ها، نهادها و شبکه‌هایی که در طول زمان در داخل یک منطقه جغرافیایی به وجود می‌آیند، تمرکز می‌کنند (Stam and Spigel, 2016a). تمام عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی باید با آن اکوسیستم متناسب باشند. چرا که این عناصر، به صورت جدا از هم عمل نمی‌کنند، بلکه به صورت پیچیده در تعامل و هم‌پوشانی قرار دارند (Simatupang et al., 2015; Vedula and Fitza, 2019). بدین سبب، پژوهشگران معتقدند که مدل‌های

توسط عناصر داخلی مناطق روستایی تعیین شود و بنابراین پشتیبانی از کارآفرینان روستایی نه در ایجاد عوامل مطلوب خارجی، بلکه در شکل دادن ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی اکوسیستم کارآفرینی مناطق روستایی باید تأثیر مثبتی داشته باشند.

با این حال، برای ساختن یک اکوسیستم موفق که از کارآفرینی پشتیبانی می‌کند، زمان و تلاش برنامه‌ریزی شده نیاز است. لازم است درک شود که عناصر اکوسیستم‌های کارآفرینی روستایی با دیگر اکوسیستم‌ها متفاوت است و عناصر اکوسیستم خود به خود با هم هماهنگ نمی‌شوند و نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت است. در مسیر طولانی توسعه کارآفرینی روستایی، ضرورت دارد که همه عناصر اکوسیستم به صورت سیستمی تفکر و به طور جمعی و با چشم‌انداز بلندمدت کار کنند. در یک اکوسیستم کارآفرینی روستایی موفق، کارآفرینان با شتاب به سمت جلو حرکت می‌کنند و به توسعه همه‌جانبه روستایی کمک می‌کنند.

منابع

1. Acs, Z.J., Autio, E. and Szerb, L. 2014. National systems of entrepreneurship: Measurement issues and policy implications. *Research Policy*, 43(3): 476-494.
2. Acs, Z.J., Estrin, S., Mickiewicz, T. and Szerb, L. 2018. Entrepreneurship, institutional economics, and economic growth: an ecosystem perspective. *Small Business Economics*, 51(2): 501-514.
3. Acs, Z.J., Stam, E., Audretsch, D.B., and O'Connor, A. 2017. The lineages of the entrepreneurial ecosystem approach. *Small Business Economics*, 49(1): 1-10.
4. Adhikari, R. P., Bonney, L., Woods, M., Clark, S., Coates, L., Harwood, A. and Miles, M.P. 2018. Applying a community entrepreneurship development framework to rural regional development. *Small Enterprise Research*, 25(3): 257-275.

توسعه کارآفرینی روستایی یک رویکرد استراتژیک و حیاتی برای پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و فناورانه مناطق روستایی است. کارآفرینی در روستاها تنها به سبب ویژگی‌های کارآفرینان بالقوه حاصل نمی‌شود و همان اندازه که پرورش ذهنیت کارآفرینی اهمیت دارد، محیط و اکوسیستم روستایی نیز برای افزایش فعالیت کارآفرینی اهمیت دارد. کارآفرینی روستایی به یک محیط مساعد برای رشد و پیشرفت نیاز دارد. کارآفرینان روستایی زمانی موفق‌تر هستند که نیروهای محیطی مانعی برای موفقیتشان نباشند. رویکرد اکوسیستم کارآفرینی پارادایمی نوین برای درک روابط بین فرآیند کارآفرینی و محیط محلی و ایجاد محیط حمایتی برای اعضای یک اکوسیستم است تا فعالیت‌های کارآفرینی را برای توسعه بیشتر به کار گیرد.

نیاز به ایجاد اشتغال، افزایش منابع درآمدی روستاییان، کاهش مهاجرت از روستا به شهر، کاهش اختلاف طبقاتی جمعیت روستایی و شهری، افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی، کاهش فقر و غیره، تقویت اکوسیستم کارآفرینی روستایی را از یک امر مهم به یک ضرورت تبدیل کرده است. ایجاد یک اکوسیستم موفق کارآفرینی، یک استراتژی مقرون به صرفه برای توسعه همه‌جانبه روستاهاست که نیاز به درک عمیق از فرهنگ و ویژگی‌های محیط روستایی دارد. یکی از وظایف اصلی سیاستگذاران یا رهبران روستایی توجه به تفاوت‌های اکوسیستم روستایی با دیگر اکوسیستم‌ها است، زیرا بدون دریافت حمایت از اعضای اکوسیستم، تلاش برای توسعه اکوسیستم کارآفرینی در نهایت با شکست رو به رو خواهد شد. این موضوع نشان می‌دهد که رویکرد توسعه اکوسیستم روستایی هم از بالا به پایین و هم پایین به بالاست. در واقع، براساس هر سناریوی توسعه اکوسیستم، توسعه یک اکوسیستم کارآفرینی باید

- innovation poles. Edward Elgar Publishing.
16. Corrente, S., Greco, S., Nicotra, M., Romano, M. and Schillaci, C.E. 2019. Evaluating and comparing entrepreneurial ecosystems using SMAA and SMAA-S. *The Journal of Technology Transfer*, 44(2): 485-519.
 17. Cunningham, J. A., Menter, M. and O'Kane, C. 2018. Value creation in the quadruple helix: A micro level conceptual model of principal investigators as value creators. *R&D Management*, 48(1): 136-147.
 18. Davidsson, P. 2003. The domain of entrepreneurship research: Some suggestions. In *Cognitive approaches to entrepreneurship research* (pp. 315-372). Emerald Group Publishing Limited.
 19. De, N. 2008. *Re-discovering Rural Development: A Reflection on Potential and Prospects*. Sarup & Sons.
 20. Etzkowitz, H., Webster, A., Gebhardt, C. and Terra, B. R.C. 2000. The future of the university and the University of the future: evolution of ivory tower to entrepreneurial paradigm. *Research policy*, 29(2): 313-330.
 21. Flora, C.B. and Flora, J.L. 1993. Entrepreneurial social infrastructure: A necessary ingredient. *The annals of the American academy of political and social science*, 529(1): 48-58.
 22. Flora, J.L., Sharp, J., Flora, C. and Newlon, B. 1997. Entrepreneurial social infrastructure and locally initiated economic development in the nonmetropolitan United States. *The Sociological Quarterly*, 38(4): 623-645.
 23. Fortunato, M.W. and Alter, T. 2015. Community entrepreneurship development: an introduction. *Community Development*, 46(5): 444-455.
 24. Gopalappa, D.V. 2004. *Rural Non-farm Employment in Karnataka*. Agricultural Development and Rural Transformation Unit, Institute for Social and Economic Change.
 25. Gries, T. and Naudé, W. 2011. *Entrepreneurship and human development: A capability approach*.
 5. Aggarwal, A.K. 2013. *Performance Appraisal of Rural Entrepreneurship Development Programs*.
 6. Aggarwal, A.K. 2018. *Rural Entrepreneurship Development Ecosystem—An Emerging Paradigm of Rural Socio-Economic Development*.
 7. Atterton, J., Newbery, R., Bosworth, G. and Affleck, A. 2011. 15 Rural enterprise and neo-endogenous development. *The handbook of research on entrepreneurship in agriculture and rural development*, 256-280.
 8. Audretsch, D.B. and Belitski, M. 2017. Entrepreneurial ecosystems in cities: establishing the framework conditions. *The Journal of Technology Transfer*, 42(5): 1030-1051.
 9. Audretsch, D.B., Cunningham, J.A., Kuratko, D.F., Lehmann, E.E. and Menter, M. 2019. Entrepreneurial ecosystems: economic, technological, and societal impacts. *The journal of technology transfer*, 44(2): 313-325.
 10. Audretsch, D. B., Heger, D. and Veith, T. 2015. Infrastructure and entrepreneurship. *Small Business Economics*, 44(2): 219-230.
 11. Bosworth, G. and Turner, R. 2018. Interrogating the meaning of a rural business through a rural capitals framework. *Journal of rural studies*, 60: 1-10.
 12. Braumoeller, B.F. 2003. Causal complexity and the study of politics. *Political Analysis*, 11(3): 209-233.
 13. Campos, F., Frese, M., Goldstein, M., Iacovone, L., Johnson, H.C., McKenzie, D. and Mensmann, M. 2017. Teaching personal initiative beats traditional training in boosting small business in West Africa. *Science*, 357(6357): 1287-1290.
 14. Clarysse, B., Wright, M., Bruneel, J. and Mahajan, A. 2014. Creating value in ecosystems: Crossing the chasm between knowledge and business ecosystems. *Research policy*, 43(7): 1164-1176.
 15. Corona, L., Doutriaux, J. and Mian, S. A. 2006. *Building knowledge regions in North America: Emerging technology*

36. Khattab, I. and Al-Magli, O.O. 2017. Towards an Integrated Model of Entrepreneurship Ecosystem. *Journal of Business & Economic Policy* 4(4): 80-92.
37. Kulawczuk, P. 1998. The development of entrepreneurship in rural areas. *The Transfer of Power: Decentralization in Central and Eastern Europe* (97-109). Budapest, Hungary: The Local Government and Service Form Initiative.
38. Kuratko, D.F. 2016. *Entrepreneurship: Theory, process, and practice*. Cengage Learning.
39. Lafuente, E., Vaillant, Y. and Rialp, J. 2007. Regional differences in the influence of role models: Comparing the entrepreneurial process of rural Catalonia. *Regional Studies*, 41(6): 779-796.
40. Lawrence, G., Lyons, K. and Wallington, T. 2013. *Food security, nutrition and sustainability*. Earthscan.
41. Levitas, R. 2000. *Rural Entrepreneurship-Community Enterprise in Rural Economy*. Aberdeen Department of Management Studies, University of Aberdeen.
42. López, M., Cazorla, A. and Panta, M.D.P. 2019. Rural Entrepreneurship Strategies: Empirical Experience in the Northern Sub-Plateau of Spain. *Sustainability*, 11(5): 1243.
43. Malecki, E.J. 2018. Entrepreneurship and entrepreneurial ecosystems. *Geography Compass*, 12(3): e12359.
44. Marvel, M.R., Davis, J.L. and Sproul, C.R. 2016. Human capital and entrepreneurship research: A critical review and future directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(3): 599-626.
45. Mason, C. and Brown, R. 2014. Entrepreneurial ecosystems and growth oriented entrepreneurship. *Final Report to OECD, Paris*, 30(1): 77-102.
46. Mazzarol, T. 2014. *How Do Australia's Universities Engage with Entrepreneurship and Small Business?* Centre for Entrepreneurial Management and Innovation (CEMI) Discussion Paper, (1401). *Journal of Public Economics*, 95(3-4): 216-224.
26. Haines, T. 2016. Developing a startup and innovation ecosystem in regional Australia. *Technology Innovation Management Review*, 6(6): 24-32.
27. Hathaway, I. 2016. *Accelerating growth: startup accelerator programs in the United States*, Washington, DC: Brookings Institute, Advanced Industries Series. Number 81.
28. Hindle, K. 2010. How community context affects entrepreneurial process: A diagnostic framework. *Entrepreneurship and regional development*, 22(7-8): 599-647.
29. Hopp, C. and Stephan, U. 2012. The influence of socio-cultural environments on the performance of nascent entrepreneurs: Community culture, motivation, self-efficacy and start-up success. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(9-10): 917-945.
30. Hustedde, R.J. 2018. *Entrepreneurship and Economic Development in Rural America*. In *Disability and Vocational Rehabilitation in Rural Settings* (pp. 3-16). Springer, Cham.
31. Isenberg, D. 2011. *The entrepreneurship ecosystem strategy as a new paradigm for economic policy: Principles for cultivating entrepreneurship, the Babson entrepreneurship ecosystem project*. Babson College, Massachusetts.
32. Isenberg, D.J. 2010. How to start an entrepreneurial revolution. *Harvard business review*, 88(6): 40-50.
33. Kalantaridis, C. and Bika, Z. 2006. Local embeddedness and rural entrepreneurship: case-study evidence from Cumbria, England. *Environment and Planning A*, 38(8): 1561-1579.
34. Kalantaridis, C., Labrianidis, L. and Vassilev, I. 2007. Entrepreneurship and institutional change in Post-socialist rural areas: Some evidence from Russia and the Ukraine. *Journal for East European Management Studies*, 9-34.
35. Kaufmann, P.J. and Dant, R.P. 1999. Franchising and the domain of entrepreneurship research. *Journal of Business venturing*, 14(1): 5-16.

56. Nicotra, M., Romano, M., Del Giudice, M. and Schillaci, C.E. 2018. The causal relation between entrepreneurial ecosystem and productive entrepreneurship: A measurement framework. *The Journal of Technology Transfer*, 43(3): 640-673.
57. Nwankwo, F.O. and Okeke, C.S. 2017. Rural entrepreneurship and rural development in Nigeria. *Africa's Public Service Delivery and Performance Review*, 5(1): 1-7.
58. Pallares-Barbera, M., Tulla, A.F. and Vera, A. 2004. Spatial loyalty and territorial embeddedness in the multi-sector clustering of the Berguedà region in Catalonia (Spain). *Geoforum*, 35(5): 635-649.
59. Parker, S.C. 2009. *The economics of entrepreneurship*. Cambridge University Press.
60. Pato, M.L. and Teixeira, A.A. 2016. Twenty years of rural entrepreneurship: a bibliometric survey. *Sociologia Ruralis*, 56(1): 3-28.
61. Phillipson, J., Shucksmith, M., Turner, R., Garrod, G., Lowe, P., Harvey, D. and Hubbard, C. 2011. *Rural economies: incubators and catalysts for sustainable growth*. Submission to Government's Growth Review. Newcastle, UK: Centre for Rural Economy and RELU.
62. Polbitsyn, S.N. 2019. Russia's Rural Entrepreneurial Ecosystems. *Economy of Region*. 15. 298-308. 10.17059/2019-1-23.
63. Putnam, R. 1993. The prosperous community: social capital and public life. *The American prospect*, 13(Spring), Vol. 4. Available online: <http://www.Prospect.org/print/vol/13> (accessed 7 April 2003).
64. Roundy, P.T. 2017. "Small town" entrepreneurial ecosystems: Implications for developed and emerging economies. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 9(3): 238-262.
65. Sarasvathy, S.D. and Venkataraman, S. 2011. Entrepreneurship as method: Open questions for an entrepreneurial future. *Entrepreneurship theory and practice*, 35(1): 113-135.
47. McElwee, G. and Annibal, I. 2010. Business support for farmers: an evaluation of the Farm Cornwall project. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 17(3): 475-491.
48. Meccheri, N. and Pelloni, G. 2006. Rural entrepreneurs and institutional assistance: an empirical study from mountainous Italy. *Entrepreneurship & Regional Development*, 18(5): 371-392.
49. Méndez-Picazo, M. T., Galindo-Martín, M.Á. and Ribeiro-Soriano, D. 2012. Governance, entrepreneurship and economic growth. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(9-10): 865-877.
50. Miles, M.P. and Morrison, M. 2018. An effectual leadership perspective for developing rural entrepreneurial ecosystems. *Small Business Economics*, 1-17.
51. Miles, M.P., Lewis, G.K., Hall-Phillips, A., Morrish, S.C., Gilmore, A. and Kasouf, C.J. 2016. The influence of entrepreneurial marketing processes and entrepreneurial self-efficacy on community vulnerability, risk, and resilience. *Journal of Strategic Marketing*, 24(1): 34-46.
52. Misangyi, V.F., Greckhamer, T., Furnari, S., Fiss, P.C., Crilly, D. and Aguilera, R. (2017). Embracing causal complexity: The emergence of a neo-configurational perspective. *Journal of Management*, 43(1): 255-282.
53. Naudé, W. 2013. *Entrepreneurship and economic development: Theory, evidence and policy*. Evidence and Policy. IZA Discussion Paper, (7507).
54. Neumeyer, X., Santos, S.C. and Morris, M.H. 2019. Who is left out: exploring social boundaries in entrepreneurial ecosystems. *The Journal of Technology Transfer*, 44(2): 462-484.
55. Newbery R. and Bosworth G. 2014. Chapter 1: The character of rural business relations. In: Kasabov E (ed.), *Cooperation in Rural and Peripheral Areas: Conceptual Issues, Approaches, and Challenges*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, pp. 29-48.

- policy. Sage handbook for entrepreneurship and small business. London: SAGE.
79. Stam, E. and Spigel, B. 2016b. Entrepreneurial ecosystems. USE Discussion paper series, 16(13).
80. Sternberg, R. 2012. Do EU regional policies favour regional entrepreneurship? Empirical evidence from Spain and Germany. *European Planning Studies*, 20(4): 583-608.
81. Tamasy, C. 2006. Determinants of regional entrepreneurship dynamics in contemporary Germany: A conceptual and empirical analysis. *Regional studies*, 40(4): 365-384.
82. Thompson, T.A., Purdy, J.M. and Ventresca, M.J. 2018. How entrepreneurial ecosystems take form: Evidence from social impact initiatives in Seattle. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 12(1): 96-116.
83. Trettin, L. and Welter, F. 2011. Challenges for spatially oriented entrepreneurship research. *Entrepreneurship & Regional Development*, 23(7-8): 575-602.
84. Unger, J.M., Rauch, A., Frese, M. and Rosenbusch, N. 2011. Human capital and entrepreneurial success: A meta-analytical review. *Journal of business venturing*, 26(3), 341-358.
85. Vaessen, P. and Keeble, D. 1995. Growth-oriented SMEs in unfavourable regional environments. *Regional studies*, 29(6): 489-505.
86. Vaillant, Y. and Lafuente, E. 2007. Do different institutional frameworks condition the influence of local fear of failure and entrepreneurial examples over entrepreneurial activity? *Entrepreneurship and Regional Development*, 19(4): 313-337.
87. Van de Ven, H. 1993. The development of an infrastructure for entrepreneurship. *Journal of Business venturing*, 8(3): 211-230.
88. Van Praag, C.M. and Versloot, P.H. 2007. What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small business economics*, 29(4): 351-382.
66. Schneider, M.R. and Eggert, A. 2014. Embracing complex causality with the QCA method: An invitation. *Journal of Business Market Management*, 7(1): 312-328.
67. Schumpeter, J.A. 1942. *Socialism, capitalism and democracy*. Harper and Brothers.
68. Shane, S. and Venkataraman, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of management review*, 25(1): 217-226.
69. Simatupang, T. M., Schwab, A., & Lantu, D. (2015). Introduction: building sustainable entrepreneurship ecosystems.
70. Singh, J.L. and Pandey, G.P. 1998. 50 Years of Panchayati Raj and Rural Development, New Delhi, Edam's eBooks Pvt. Ltd., pp. 248.
71. Spencer, A.S., Kirchoff, B.A. and White, C. 2008. Entrepreneurship, innovation, and wealth distribution: The essence of creative destruction. *International Small Business Journal*, 26(1): 9-26.
72. Spigel, B. 2013. Bourdieuan approaches to the geography of entrepreneurial cultures. *Entrepreneurship & Regional Development*, 25(9-10): 804-818.
73. Spigel, B. 2017. The relational organization of entrepreneurial ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(1): 49-72.
74. Spigel, B. and Harrison, R. 2018. Toward a process theory of entrepreneurial ecosystems. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 12(1): 151-168.
75. Spilling, O.R. 1996. The entrepreneurial system: On entrepreneurship in the context of a mega-event. *Journal of Business research*, 36(1): 91-103.
76. Stam, E. 2009. Entrepreneurship, evolution and geography (No. 0907). *Papers on economics and evolution*.
77. Stam, E. 2015. Entrepreneurial ecosystems and regional policy: a sympathetic critique. *European Planning Studies*, 23(9): 1759-1769.
78. Stam, E. and Spigel, B. 2016a. Entrepreneurial ecosystems and regional

- challenges and ways forward. *Entrepreneurship theory and Practice*, 35(1): 165-184.
93. Wortman Jr, M.S. 1990. Rural entrepreneurship research: An integration into the entrepreneurship field. *Agribusiness*, 6(4): 329-344.
94. Zahra, S.A. 2007. Contextualizing theory building in entrepreneurship research. *Journal of Business venturing*, 22(3), 443-452.
95. Zahra, S.A., Wright, M. and Abdelgawad, S.G. 2014. Contextualization and the advancement of entrepreneurship research. *International small business journal*, 32(5): 479-500.
89. Vargo, S.L. and Lusch, R.F. 2010. From repeat patronage to value co-creation in service ecosystems: a transcending conceptualization of relationship. *Journal of Business Market Management*, 4(4): 169-179.
90. Vedula, S. and Fitza, M. 2019. Regional Recipes: A Configurational Analysis of the Regional Entrepreneurial Ecosystem for US Venture Capital-Backed Startups. *Strategy Science*, 4(1): 4-24.
91. Vogel, P. 2013. The employment outlook for youth: building entrepreneurial ecosystems as a way forward.
92. Welter, F. 2011. Contextualizing entrepreneurship—conceptual

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

Journal of Entrepreneurship in Agriculture Vol. 5 (4), 2019

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI: 10.22069/jead.2017.12033.1218

The need to strengthen the rural entrepreneurship ecosystem

B. Rezaei^{1*}, N. Naderi¹ and M. Soleimani²

¹Assistant Professor of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social Sciences,
Razi University, Kermanshah, Iran.

²Student of Entrepreneurship Management, Faculty of Social Sciences, Razi University,
Kermanshah, Iran.

Received: 23/05/2019; Accepted: 16/06/2019

Abstract

Today, entrepreneurship is important for the growth and development of villages. Rural entrepreneurship and the ecosystems that support it are known as a practical solution for rural development. Rural ecosystems are often characterized by scarcity of infrastructure and financial and human resources, weaknesses in government support programs and relatively weak communication and information networks, More expensive access to large markets and low levels of economic activity. As a result, entrepreneurship in rural ecosystems is less based on opportunity and more based on necessity and coercion. Enhancing the rural entrepreneurship ecosystem can be a suitable strategy for accelerating the development of entrepreneurship in rural areas. Therefore, the present study has been conducted with a comprehensive review of the literature on the field of entrepreneurship ecosystem, with the aim of describing the effects, elements, characteristics and necessity of strengthening rural entrepreneurship ecosystems. In this research, first, the concept of rural entrepreneurship and rural entrepreneurship ecosystem has been addressed and then, the economic, technological and social impacts of rural entrepreneurship ecosystems have been discussed, and then the importance of the elements of the rural entrepreneurship ecosystem has been discussed and finally, the characteristics of entrepreneurship ecosystems are described.

Keywords: Rural entrepreneurship, Rural entrepreneurship ecosystem, Influence of entrepreneurship ecosystem, Elements of rural entrepreneurship ecosystems, Strengthening rural entrepreneurship ecosystems.

*Corresponding author; rezaee61@yahoo.com

